

10 évvel ezelőtt halt meg a Bokor egyik kiemelkedő egyénisége, Barcza Barna. Ezzel az írásával emlékezünk rá.

Jézus lelkisége

Mi, akik vallás vagy hit címén mindig valami lelkiségről tanultunk, az utolsó vacsora meghitt légkörében egyszerre fölteszük a kérdést: Milyen volt Jézus lelkisége? Miben állt a lelki élet Jézusnál?

Mivel egy mai átlagos keresztény úgy él lelki életet, hogy hétköznapijai ugyanúgy telnek, mint az e világ fiaié, vagyis pénzszerzés és élvezetek habzsolása tölti ki, de időnként egy kis időre benyit ünnepi szobájába, és ott lelki életet él, vagyis misén vesz részt vagy imádkozik, lelki olvasást végez, ezért nagyon fontos észrevennünk Jézus esetében, hogy neki nincs két élete: külön hétköznapi élet, és külön lelki élet. Neki csak egy élete van. Minden percében és minden körülmények között az Atyához igazodó élet.

Jézusnál lelki élet helyett inkább lelkületi alapállásról beszélhetünk. Ő küldetésben járó ember, aki nagyon szereti Küldőjét, és maximálisan hozzá igazodva teljesíti küldetését. Igaz, nem írták le napirendjét, de azt leírták, hogy olykor enni sem volt ideje. Mégis azt mondta értetlenkedő tanítványainak: „Az én eledelem az, hogy annak akarát vigyem véghez, aki engem küldött” (Jn 4,34).

Amikor most Jézus lelkiségét szeretnénk megfogalmazni, akkor ezt három oldalról közelítjük meg. Az első három pontban lelkületének alaprétegét szeretnénk megragadni, a második három pontban lelkületének gyakorlati összetevőit, míg a harmadik három pontban lelkületének színező vonásait. Ez a háromszor három, tehát kilenc pont talán jó közelítést ad Jézus lelkületéhez, ráadásul a saját lelki életünk elrendezéséhez avagy eltervezéséhez is segítséget adhat.

1. Jézus lelki életének lelkületi alapállása

1. 1. Állandó igazodás az Atyához, ráfigyelés, kedvében járás

Halász Piusz azt írja Alter Christus c. elmékedésében, hogy Jézus az Atyára néző ember. Mi nyugodtan átfogalmazhatjuk: „Jézus az Atyától meghatározott életű ember.” Sőt. Ez az Atyától meghatározottság nem is akármilyen hófokon zajlik. Nyugodtan mondhatjuk: Jézus szerelemmel szerette az Atyát. Vagyis olyan hófokon, amire nekünk embereknek nincs jobb szavunk a szerelemnél. Ez a szerelem nemcsak az elragadtatások magasztos csúcán nyilvánult meg, hanem a vergődések mélypontjain is, például éppen a Getszemáni-majorban. Még ott is azonosulni tudott Atyja szándékaival. Még ott is fontosabb volt számára Küldőjének akarata, mint a saját akarata. Ez a totális azonosulás az isteni akarattal számunkra is mint elérhető csúcus, mint eszmény jelentkezik.

Ezt az Atyához igazodó életet úgy is jellemezhetnénk, mint transzcendens alapbeállítódást. Ez annak nyilvánvalóvá tétele, hogy életünk súlypontja nem anyagi oldalunkon, hanem szellemi oldalunkon van. Szellemi oldalunk, vagyis Istenbe gyökerezésünk a lényeges. Ezt az oldalunkat kell dominánssá tennünk. Ami ugyanaz, mint hogy életünkben Istent kell tapasztalhatóvá tenni. Ennek kimagasló művésze volt Jézus.

1. 2. Emberszolgálat

Megtanítani az embereket egymás és Isten szeretetére. Ezt nevezhetnénk küldetése tartalmának. Azért igazodik oly hűségesen az Atyához, hogy ezt az embereket tanító szolgálatot egyre maradéktalanabban végezhesse.

Mennyire szerette volna átfórnálni embertársait a szeretet alapállására, amelybe még az ellenség szeretetének is bele kell férnie! Hogy remélt abban, hogy lehet ebből va-

lami látható, valami tapasztalható! Azért hitt ebben annyira, mert ahonnan jött, ott ez annyira magától értetődő volt. De itt már csak azt a felvonást tudta végigjátszani, amelyben azt mutatta be, hogy még saját hűhérait, saját kivégző osztagunkat is szeretnünk kell.

1. 3. Nem az egyéni élet a legfontosabb, hanem a közösség élete

A közösség élete, vagyis az emberi társadalom boldogsága. A földi Istenország megvalósítása. Ezt kell elkezdeni és megtapasztalni a kisközösségi életben. Ha egyszer Isten élete nem egyedi élet, hanem Szeretőközösség, akkor a képmás, az ember élete sem lehet más, mint emberi szeretetközösségek hálózata. Am a valóság milyen távol áll ettől! Amikor az utolsó vacsora előtt azt mondta, hogy vágyva vágytam elkölteni veletek ezt a lakomat, akkor ebből kiérezzük, hogy a sok emberi ellenségeskedés elviselésekor és ezek után mennyire vágyott végre legalább egy kis mintadarabnak, egy kis kóstolónak az ízlelgetésére.

2. Jézus lelki életének gyakorlati összetevői

2. 1. Célra irányuló, távlati tervet készítő

Koncepcióval rendelkező ember volt a mi Urunk, Jézus. Tisztában volt küldetésével. Tudta, mit kell megvalósítania. El is készítette ennek végrehajtásához a kivitelezés hogyanját. A stratégiát is, a taktikát is. Az előbbi „egy szuszra”, az utóbbi részletekben. Az „egy szuszra” tervkészítés, a stratégia elkészítése azonban nem összecsapott és elnagyolt fércmunka volt. Negyven nap teljes csendet áldozott erre. Negyven nap pusztába vonulást. Negyven nap távolságtartást a világ közvetlen, tehát zavaró behatásaitól. Csak a három megkísértés leírásából következtethetünk arra, mi minden fordult meg a fejében. Mennyire a legjobb módszert kereste és akarta megtalálni Atyja tervének megvalósításához! Nem hübelebalázs módjára ugrott bele a világra szóló vállalkozásba. Kb. negyven éves emberi tapasztalatait ötvözte egybe a negyven nap alatt az Atyjánál tanultakkal. Igazán alapos, felelősségteljes lelkületű ember volt ez a Názáreti.

De nemcsak elkészítette távlati tervét, hanem nagyon hűséges is volt hozzá. Bár rugalmasságáról a következők pontban szólnunk, itt azonban eltéríthetlenségéről. Nem olyan lelkületű ember volt, aki szíre-szóra odébb áll. Erényeinek sorában a szeretet után mindjárt második helyre tehetjük eltéríthetlenségét. A hűséget küldetéséhez és Küldőjéhez. A kitartást. A nehézségek vállalását. A keskeny utat is, meg a keskeny útról eltéríteni akarók csapásait is.

2. 2. A valósághoz igazodóan rugalmas

Ez lelkiségének józansági oldala. Noha nagyon bízik az emberben, ugyanakkor „tudja, hogy mi lakik az emberben”. Ismeri az emberi természet rosszra hajlását, a hatalom nagy befolyásoló szerepét, a titokfegyelem megszerzését stb., ezért próbálkozik ugyan a farizeusokkal is, de végül eláll ettől a tervétől, mert reménytelennek látja ezen próbálkozását. A hírverés kivédésére tudja titokban tartani jeruzsálemi útját (Jn 7,8). Le tudja szerelni a fölzgatott tömeget (Jn 7,21-23), vagy ki tud térni előlük (Jn 6,15; 8,59; 11,54). Szembe tudott nézni a keserű valósággal. Tudta, hogy a szeretetnek mi a sorsa a világban (Jn 12,24-26). Nem illúziókat kergetett. A szenvedésre övéit is felkészítette (Lk 9,45).

2. 3. A Terv és az emberi Szabadság ütközésekor korrekciót alkalmazó

Nagy célirányultsága, koncepciózus volta jelentős kísértést szolgáltat az irányba, hogy ideakergető legyen. Am valóságérzéke, az eszmények mellett a realitások érzékelése – bár jelentős szenvedések kíséretében, mégis – az ütközések tudomásulvételére készítetik. Lelkiségeinek igen kimagasló vonása ez a korrekciók készítésére készítő józanság. Még akkor is nagyon dicsérendő és kiemelendő ez Jézus életéből, ha lélektanilag nagyon megszenvedte ezeket az ütközéseket. Csak két jelentős példát idézünk fel életéből:

Az egyik a kafarnaumi nap (Mk 1,21-39). Ugyebár tanítani küldte őt az Atya? Ezt akarta tenni a kafarnaumi zsinagógában is, míg csak meg nem zavarta tanítását az ördögtől megszállott. Kénytelen volt csodát tenni, hogy a zavaró őrjöngőt elhallgattassa. Igen ám, csak hogy ezután az embereket már nem a tanítás érdekelte, hanem a csodás gyógyító. Özönlöttek is Péter házához a gyógyulást keresők. Így a Terv, a tanítás meghíusult, mert a valóság embergyógyítást követelt. Hajnal előtti imájában tisztázza ezt az ütközést, majd korrekciót alkalmaz. Ott hagyja a gyógyulásra várókat, és indul másfelé tanítani.

A másik példa a csodálatos kenyérszaporítást követő nagy konfliktus Jézus lelkében, amelyet a Terv és Valóság ütközése váltott ki belőle (Mt 14,22-25, Jn 6,14-15). Hiába beszélt nekik naphosszat a szeretetről, az erőszak és hatalomgyakorlás elutasításáról, a csoda láttán mégis királlyá, vagyis hatalomgyakorlóvá akarták tenni. Kénytelen fölöszlatni az értetlen tömeget, és az értetlen tanítványokat is átküldeni a túlpartra, hogy belső vívódását az Atyával megbeszélhesse kb. 9 óra hosszában, ti. az éjszaka negyedik órszögeltetéskor, vagyis éjfél után 3-kor fejezte be imáját.

Az ilyen „tisztázó”, „korrekciókat megállapító” imákból aztán mindig nagy határozottsággal, nagy bizonyossággal indul tovább.

3. Jézus lelkeségének színező vonásai

3. 1. Szánja a bajbajutott embert

Akár a beteget, akár az elhibázott életvitelűt, akár csak a társadalmi gúla alján elhelyezkedőt. De szánja az össze nem gyűjtött, a nyájba nem tartozó, az így vagy úgy elmagányosodott embert: „Megesett a szíve rajtuk, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélküli juhok” (Mt 6,34). Nála a szeretet nem csupán eszmei magasságokban lebegett, hanem konkrét emberi bajok, nyomorúságok indítják meg szívét és cselekedetsorát. Nem tud részvétlenül elmenni semmiféle emberi nyomorúság mellett, legyen az bár halott fiát kísérő özvegyasszony, vagy 38 éve bénaságban fekvő beteg, avagy vak vagy vérfolyásban szenvedő, esetleg gazdag ifjú, aki önbecsapásban él.

Ezért tódultak hozzá a kicsik, az alul levők, a szenvedők, az élet igazi célját meg nem találók. Egymásra akarta találni azokat, akik adni tudtak volna, s azokat, akik nagyon rászorultak az elfogadásra. De azt is tudta, hogy a bajban lévő hamarabb megéri a másik baját, viszont a gazdagok és bebiztosítottak rendszerint érzéketlenek mások szenvedése iránt. Jézus lelkeségére jellemző, hogy noha alapvetően távlati a koncepciója, vagyis a földi Istenország megvalósítása útján akarta fölszámolni a fölösleges szenvedéseket, mégsem ment el segítség nélkül a konkrét bajok mellett. A távlati terv nem iktatta ki életéből a közvetlen segítséget.

3. 2. Szenvedélyesen képviseli az igazságot

Ez a színező vonás nagyon jellemző Jézus lelkeségére. Ugyanis nagy ellentét van a között a világ között, ahonnan jött, és az e világ között, ahová jött. Odaát minden az igazságra épül. A legfőbb igazság, hogy a szeretet tesz boldog-

ga. Ott ez az élet, ez az állandó valóság – itt pedig úgyszólván mindenki az igazság elfojtására törekszik. Itt igazságnak az egyéni érdeket, meg a klikk-érdeket kiáltják ki. Itt nem az igazság, vagyis nem a valóság megragadása a cél, hanem inkább annak megerősökölése rövid lejáratú előnyök szerzése miatt.

Jézus nagyon jól látja, hogy addig nem indulhat meg e világ hozzáigazítása az Ősminta életéhez, ameddig ilyen erős bástyái vannak az igazság elfojtásának. Tehát szenvedélyesen világgá akarja kiáltani az igazságot, mert rabságunkból csak az igazság szabadíthat meg minket (Jn 8,32). Ezért háborodik fel annyira, ha valaki eltorzítja az igazságot, és Szentlélek elleni bűnnek nevezi ezt. Szenvedélyesen minősíti is azokat, akik nem az igazságot keresik, hanem saját érdekeiket és előnyeiket. Jézus szerint gondolatnak, szónak, tettek összhangban kell lennie egymással, s mindháromnak az igazságot kell megmutatnia. Csak az igazságot képviselő ember lehet Isten előtt igaz ember.

Ilyen volt Jézus mindenáron és minden körülmények között. Még élete árán is. Mivel annyian eltemetik az igazságot, Ő egy ellenáramot indított el: az igazság feltárásiának és felragyogtatásának áramát. Az emberiség akkor lesz boldog, ha nem hatalmaskodó és az igazságot elfojtó kiskirályok ülnek majd a trónon, hanem maga az igazság.

3. 3. Nem aszkéta, hanem természetet és életet szerető

Keresztelő János tanítványai is, a farizeusok is folyton számon kérték tőle a hagyományos, „szervetlen” aszkézis elmaradását, főleg a böjtölést. Noha mi tudjuk, hogy működését épp nagyon szigorú, 40 napos böjttel kezdte, mégsem csodálkozunk a farizeusok kritikáján, hiszen valóban nem a böjtölés és nem a keresett és mutogatott aszkézis volt jellemző rá.

Igaz, a másik végletet is hamisnak tartjuk. Az iménti tábor ugyanis falánknak és borisszának nevezte, mivel nem egyszer látták őt részt venni lakodalmakon, lakomákon. Hiszen szerette az emberek egymásra találásának és örömeinek ezt a módját, többször az Isten Országá örömet is lakomához hasonlította. Ráadásul első csodája is a víz borrrá változtatása volt egy lakomán, és azt se felejtjük, hogy az előkelő emberek lakomameghívásai adtak módot neki emberi kapcsolatok kiépítésére és nagyon sok tanítás elmondására.

Azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a nem túltáplált tanítványok számára, akik néha kalásztépdeséssel enyhítették kínzó éhségüket, bizony jól jött, ha ilyen lakomameghívásokon részesülhettek jobb falatokban, és tölthették meg kielégítően gyomrukat.

Jóllehet ennyi szempontot tudunk összeszedni Jézus mentegetésére, mégis az az igazság, hogy nem volt falánk és borissza, de az is igazság, hogy e fejezet címe bizony alkotórésze volt lelkületének. Tudta, hogy a szépet és jót Isten adta az embernek. Tudta elfogadni, tudott örülni neki. Nem látott bűnt abban, ha élvezi. Az ételszentséget nem a rendkívüli önmegtadadások gyűjtögetésében látta, hanem az irgalmas szeretetben. Viszont szent igaz, hogy amikor a Lélek ügye, az Isten Országá építése nagy erőbedobást kívánt, akkor ennek annyira alája tudta rendelni a testet és a testi örömeiket, hogy akár teljesen is félretolta ezeket.

Természetszeretete akár legendás is lehetne. Nemcsak azért, mert imáit is segítette a hegyről lenező távlat és csend, hanem főleg azért, mert tanítása tele van tűzdelve természetszeretetének, sok-sok megfigyelésének nyomával. Ezekben a természeti szépségekben és gazdagságokban Atyjának gondviselését látta. Ezért olyan közvetlenek és valóságűiek példabeszédei. Úgy szerette és úgy látta a természetet, hogy mögötte mindig Isten jóságát és szeretetét vette észre, és mutatta meg nekünk is.

Barcza Barna

Forrás: Karácsonyi Ajándék, 1989/1 (160.) kötet, 24-29.